

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Revija: —
 do leta K 15—
 do leta 9—
 do leta 5—
 Jugoslavije:
 do leta 24—
 Posamezne številke
 — 30 vinarjev. —
 Upravišče:
 Maribor, Koroska ulica
 6. — Telefon št. 220.

Revija: —
 do leta K 15—
 do leta 9—
 do leta 5—
 Jugoslavije:
 do leta 24—
 Posamezne številke
 — 30 vinarjev. —
 Upravišče:
 Maribor, Koroska ulica
 6. — Telefon št. 220.

82. številka.

Maribor, dne 12. decembra 1919.

Letnik XI.

Komisija za določitev državne meje.

Poslanec dr. Hohnjec je dne 27. novembra v zadevi mednarodne komisije za podrobno in končno veljavno določitev naše severne meje staval na ministrskega predsednika dr. Ljubo Davi-doviča to-le interpelacijo: Naša mirovna delegacija v Parizu je podpisala šentžermensko mirovno pogodbo, koje predmet je avstrijska republika. S tem je stopilo v aktualno stanje vprašanje o mednarodni komisiji, ki ji bo glasom § 29 mirovne pogodbe pripadala podrobna določitev v pogodbi označenih mejnih smernic med našo kraljevino in avstrijsko republiko. Ta komisija, v kateri bo poleg antantnih zastopnikov po eden zastopnik Jugoslavije in Avstrije, se sestane 14 dni potem, ko stopi šentžermenska pogodba v veljavo.

Jugoslovani se še doslej nismo prav zavedli velepomena komisije za „podrobnosti“, katera bo po svoji sodbi, boljše rečeno po svoji volji postavila državne mejnike, nepremakljive za dolgo bodočnost. In vendar bi nas bil slučaj mesta Radgone lahko podučil, da je prevelika zaupljivost od naše strani več kakor neumestna. Naslajali smo se z zavestjo in brezskrbnostjo, da je Radgona in njena slovenska okolica naša. Med tem pa je prišel naš severni sosed ter nam je s pomočjo našega starega zagrizenega italijanskega protivnika na mirovni konferenci ugrabil to, kar je iz narodnopisnih in gospodarskih razlogov naše ter bi tudi moralo ostati naše. L'appétit vient en mangeant, pravi pregovor. Bili bi zelo naivni, če bi mislili, da naši sosed ne bodo hlepeli in blastali po drugih kosih našega narodnega teritorija.

Kako si Nemci predstavljajo tiste „podrobnosti“, kojih določitev bo spadala v delokrog komisije, spoznamo iz upov, ki jih nemško časopisje stavi v komisijo, njeno pristojnost in njeno oblast. Želijo namreč in zahtevajo, da pripade tej komisiji ne samo določitev meje tam, kjer še ni natanko določena, ali pa majhna poprava meje na tej ali drugi krajevno omejeni točki, marveč da sme komisija celo spremeniti naravne meje (razvodje, reke), ki so že določene ter so doslovno sprejete v mirovno pogodbo. To pa temeljujejo s prožnim pojmom „gospodarski interesi“, za katerim se skriva briga in težnja, da bi za Radgono, katera je izven Jugoslavije obsojena na gospodarsko smrt, iz našega narodnega telesa izrezali kolikor največje gospodarsko ozadje.

Tudi Slovenci zremo z največjim pričakovanjem v bodoče delo mednarodne komisije. Naša severna meja na Štajerskem — o tužnem našem Korotanu niti ne govorim — nikakor ne odgovarja našim pravičnim, če tudi najbolj umerjenim narodnim zahtevam.

Na mnogih krajih trga in razdvaja to, kar ne more in ne sme biti ločeno. Meja med političnimi okraji je slučajna ter se ne ozira ne na naše krajevne, ne na narodnostne, ne gospodarske razmere. Ponekod loči cerkev od šole, cerkev bi bila v naši državi, šola pa v avstrijski. Takih nemišelnosti in nemožnosti vendar ne more potrditi mednarodna komisija.

Ali more ta komisija ostati gluha za želje, prošnje in zahteve slovenskih kmetov, ki bi jih slučajnostna okrajna meja državno odtrgala od njihovih slovenskih bratov, s katerimi so stoletja vezani z najožjimi vezmi krvi, vere in gospodarstva? Ali more podkrepiti gospodarski in prometni nonsens, da železnica iz Ljutomera do Ma-

ribora teče najprej po slovenskem ozemlju, od Radgone do Špilja prestopi na nemški teritorij od Špilja dalje do Maribora pa zopet vozi po slovenskih tleh?

Slovenci se nadejamo, da bo mednarodna komisija upoštevala naše želje in zahteve in da se ne bo pod vplivom odkritih in tajnih prijateljev avstrijskih Nemcev dala premakniti s pravca objektivnosti. Objektivno delovanje pa je zajamčeno edino le v objektivni sestavi komisije.

„Sestava komisije je velepomembna“, je pisal list „Neues Grazer Tagblatt“ dne 4. novembra t. l. Nemškoavstrijski krogi porabljajo vse vezi, ki jih imajo z antanto, da se komisija sestavi tako, da bo kolikor največ Avstriji naklonjena ter bi ji prisodila kolikor največ slovenske zemlje ob meji.

Stremljenje in delovanje neoficijelnih krogov vneto in vstrajao podpirajo oficijelni činitelji. Avstrijski kancelar dr. Renner je v seji narodnega zbora (Nationalversammlung) na Dunaju dne 22. novembra med drugim rekel: „Uverjeni smo, da se bo pravica na pokrajine Spodnje-Štajerske, katere so nam prisojene, pravica do svobodnega, vsakega vplivanja prostega ljudskega glasovanja na Koroškem, uresničila natanko v smislu pogodbe. Meni izročeni državni urad ne opusti nobene prilike, da ne bi najkrepkejšo zastopal tega stališča.“

Ali je tudi naš državni urad za zunanje zadeve porabil vsako priliko, da je najkrepkejšo zastopal naše jugoslovansko stališče glede na naše teritorialne zahteve na državni meji, o tem prepuščam sodbo njemu in naši javnosti.

Stavim pa na ministrskega predsednika kot voditelja poslov ministrstva zunanjih zadev to-le vprašanje:

1. Ali je vlada obvestila našo delegacijo v Parizu, naj skrbno pazi, da se ne bo pod vplivom Italijanov komisija sestavila pristransko v prid Avstrije?
2. Ali vlada sestavlja, oziroma bo zastavila ves svoj vpliv v Parizu, da se naše zahteve v vprašanju komisije izpolnijo?
3. Ali je vlada voljna kot zastopnika Jugoslavije v komisijo poslati moža, ki je dober poznavalec krajevnih in obmejnih razmer?

Kako vlada edino državotvorna stranka.

Ako pogledamo po več kot énoletnem trobratskem ujedinjenju po naši Jugoslaviji, o kateri smo sanjali pri njenem početju o njeni delavni poštenosti in pravičnosti, od katere smo pričakovali, ko je bila ustvarjena, novih življensko važnih naredb, vidimo danes po enem letu skupnega vladnega dela v Beogradu povsod po deželi med kmeti, po mestih med uradništvom in delavci občno nezadovolje, ogorčenost in razočaranje. Kedo je razblinil med našim trobratskim narodom to zavest o jugoslovanski vladni moči, poštenosti in delavnosti? Demokrasko-socialistična vlada v Beogradu, ki krši

delo, ki ga je upostavil Protičev kabinet, katerega so razbili ravno demokrati s svojo strankarsko nestrpnostjo in pohlepu po samodržstvu. Naši opoziciji v Narodnem predstavništvu, torej večini srbskega, hrvatskega in slovenskega ljudstva, očitajo, da smo proti državi in sploh državo razdirajoč element. Po demokraskem prepričanju in hvalisanju bi naj bili vladnozmožni edino le demokrati.

No, to demokrasko-socialistično vladnozmožnost vidimo, čutimo in občutimo sedaj, ko je na površju vlade jugoslovanski državotvorni element: demokrati in socialisti. Z mirno vestjo lahko trdimo in povemo javnosti, da je izmed vseh naših ministrstev v Beogradu edino še vojno ministrstvo, ki se trudi in dela vsaj toliko, da nam ni v sramoto in nezadovoljnost in inozemstvu ne v spodtiko. Vsa druga ministrstva so pa pod vso kritiko, če sploh lahko govorimo o kakem delovanju naše samodržne vlade v Beogradu. Samo nekaj vzgledov. Našemu prometu na železnicah se smeje vsak tujec, ga preklinja pa tudi vsak domačin. Kaj pa s pošto? Da, brzjava in telefona se ne upamo niti dotakniti! V zadnjih časih rabijo navadna pisma iz Maribora v najbližjo okolico po celi teden, če se sploh dostavljajo.

Ali ne bomo zmrznili v pasje mrzlih zimskih dneh, je pa v božjih rokah, ne v vladinih, ki doslej ni niti ganila z mezincem, da bi preskrbela mesto in druge kraje s kurivom. O kaki izpeljavi agrarne reforme se pa menda gospodom ministrom v Beogradu niti ne sanja. Toliko je storila naša beogradska vlada, da je izpraznila vse blagajne

Pri vsej tej vladni nedelavnosti in nezmožnosti pa neznosni davki, ki dražijo potrpežljivost vseh davkoplačevalcev

Ako gledamo na orjaško veliko korupcijo, ki je zavladovala ne le v trgovskem svetu, marveč tudi v državni upravi, nedelavnost in vladno brezbriznost v Beogradu in ljudsko nevoljo in ogorčenost do skrajnosti, si moramo reči: Evo vam vlado poprej edino hvalisane državno tvorne stranke g. Pribičevića in njegovih somišljenikov! Da bo pa cela korupcija, vladi na nezmožnost in ljudska nevolja dosegla vrhunec, da se bodo g. ministri še lahko dalje vozarili po Jugoslaviji in bodo razni ljudje sklepali razne trgovske pogodbe v svoj prid in dobiček, je odgodeno Narodno predstavništvo, ki bi vladi gledalo na prste ter bi kazalo na korupcijo, ki bi bilo glasilo ljudske nevolje ter nastopalo zoper verižništvo in odušstvo. Smo v Pribičevićevih časih Stürgkha in Tisze samo s tem razločkom, da prej morda ni bilo toliko podkupljivosti in nezmožnosti kot sedaj pod demokrasko vlado v Beogradu.

Te prežalostne razmere, do katerih je demokrasko-socialistična vlada dovedla našo novo državo, je združena opozicija srbsko-radikalne, slovensko-ljudske stranke in hrvatskega Narodnega kluba opisala v svojem proglasu na troimenski narod, ki ga je izdala v Beogradu 4. decembra in v katerem zahteva kot začasno sredstvo zoper protidrjavno in protiljudsko nastopanje sedanje vlade naslednje: do ustavotvorne skupščine mora začasno Narodno predstavništvo ostati zbrano, pred ta državni zbor mora stopiti vlada in se podvreči odgovornosti napram njemu; pred njega mora prinesiti vse izdane naredbes in odredbe in vse trgovske pogodbe; vse državne izdatke mora dovoliti in potrditi Narodno predstavništvo; to mora tudi skleniti volilni red za ustavotvorno skupščino, uzakoniti občinski volilni red, urejenje valute, agrarnega in invalidskega vprašanja: pred ta začasni državni zbor se mora prinesiti vse, kar zadeva

naše državne meje in sploh vse pogodbe sklenjene na mirovni konferenci.

To so začasni pri-omočki: Kdo pa zamore za vedno rešiti našo državo in ljudstvo te demokratske more, ki pritiska in izsesava domovino že tako dolgo in do neznosnosti? Volitve, pri katerih bo ljudstvo samo z lepo metlo svoje volje in glasu pometlo z raznimi: Pribičevići, Kramerji, Kristani in Kovači v Beogradu in njihovimi bratci Žerjavi v Ljubljani. Sol Jugoslavije, kakor se naši demokratje sami imenujejo, se je popolnoma pokvarila in izpridila. Ne pomaga nič drugega nego, da se vrže proč.

Jugoslovanska socijalna demokracija — internacionalna.

Jugoslov. socijalno demokratična stranka je v Mariboru začela izdajati nemški list „Volksstimme“, ki sam sebe označuje kot „organ socijalno-demokratične stranke Slovenije“. Kakšnega duha je in bo ta organ socijalnih demokratov v Sloveniji, spoznamo iz te le njegove napovedi: „Če bi komu prišlo na misel, da bi v državi SHS nasilno raznarodoval, bomo zoper to začeli rajostrejši boj, naj gre za Nemce, Ogre, Romune ali za katerikoli jezik.“ Kakor dokazuje ta bojna napoved v obrambo in prid Nemcev in drugih narodnosti v Jugoslaviji, slovenska socijalno-demokratska stranka ni narodna, marveč skozinskoz mednarodna, ki svojo mednarodnost povdarja in tišči naprej zavoljo tega, da pritegne k sebi vse nemške in nemškutarske elemente v naši domovini. Da te ljudi trajno priklene na se, hoče tujerodnemu življu v naši državi dati več pravic nego jim je prisodila mirovna konferenca v Parizu. Naša država je vse obveznosti, ki nam jih je ta konferenca naložila napram jezikovnim manjšinam v državi, prevzela ter jih bo tudi vestno izpolnila. Socijalna demokracija pa jim ponuja več, da jih ohrani v nezadovoljnosti in odvisnosti od sebe.

Internacionalnost je lepa reč, toda izvrševati se mora dosledno. Če socijalna demokracija v Sloveniji napoveduje boj zoper raznarodovanje, zakaj pa ne vidi raznarodovalnega dela Nemcev na Koroškem, ne samo v tistih slovenskih krajih, ki so prišli pod Avstrijo, kakor v Ziljski dolini in v krajih v obližju Beljaka, marveč tudi v B-coni, kjer se še bo vršilo ljudsko glasovanje o državni pripadnosti? Kje pa je tukaj internacionalna pravičnost socijalne demokracije? Če „Volksstimme“ obsoja politiko „sovraštva“, zakaj pa so nam Nemci vzeli Radgono, ki je že bila prisojena Jugoslaviji? Ali je to politika ljubezni Nemške Avstrije napram Jugoslaviji? In če se Nemci na vso moč trudijo, da bi mednarodna komisija za definitivno določitev naše severne državne meje kolikor največ slovenske zemlje in slovenskih ljudi odtrgala od naše države in pridružila Avstriji, ali ne bi internacionalna nepristanost zahtevala, da bi se vsaj v svrhu mirnega soseskega razmerja obsodila nemška nenasitnost? Socijalna demokracija na Slovenskem pa je tako internacionalna, da zoper Nemško Avstrijo nima niti ene obsojevalne niti obteževalne besede, dočim napoveduje najostrejši boj v obrambo pretiranih zahtev tukajšnjega nemštva. Lepa internacionalnost, ki se sedaj celo šopiri v vladi v Beogradu!

Kako pojmujejo nemški socialni demokratje internacionalno nepristranost, spričuje članek voditelja Koroške socijalnodemokratiške stranke poslanca Florijana Grögerja v dunajski „Arbeiter-Zeitung“ dne 9. decembra o ljudskem glasovanju na Koroškem. Nemški socijalni demokrat se pritožuje zoper to, da je na Koroškem Acona ločena od B-cone in zaprta proti njej. Gröger piše doslovno: „Vsled tega zaprtja je Nemcem odvzeta vsaka možnost, da bi podučevali prebivalstvo v A-coni ter pripravljali ljudsko glasovanje. Rekel bi kdo, da to velja tudi za Slovence v B-coni. Proti temu je treba povedati, da gre za 4755 Slovencev v B-coni, pa za 20.490 Nemcev v A-coni. B-cone Jugoslavija ne more dobiti, pač pa A-cono Nemška Avstrija“. Zakaj? Gröger odgovarja: „Koroški Slovenci so po svoji veliki večini najprvo bili Korošci in še le potem Slovenci. Njih jezik in kultura se razlikujeta od one v državi SHS. Večina koroških Slovencev je popolnoma večča nemškega jezika. Slovenski delavci so napolnjeni z ognjevitim hrepenenjem po svo-

bodi ter so se radovali nad političnim prevratom in ustanovitvijo nemško-avstrijske republike. Hočejo biti deležni socialno-političnih uspehov nemško-avstrijske socialne demokracije, politične enakopravnosti državljanov v novi republiki. Če tudi pripadajo slovenskemu narodu, vendar nočejo biti podaniki države SHS, marveč hočejo biti svobodni državljani nemško-avstrijske republike. Ali nasprotuje pravu samoodločbe, če se slovenski delavci odločijo za Nemško Avstrijo? Nemški socijalni demokrat se torej z vso vnemo zavzema za to, da pride tudi tisti del Koroške, kjer so Slovenci v ogradni večini, potemtakem cela Koroška pod Nemško Avstrijo, in v tem se prav nič ne razlikuje od šovinizma in narodne nenasitnosti nemških meščanskih strank. Izvajanja nemškega socijalno-demokratskega voditelja so jasen in glasen dokaz za to, kakšna je socijalno-demokratska internacionalnost in nepristranost v resnici in v dejanskem življenju.

„Črna roka“.

„Nova Doba“ št. 119 tarna nad „črno roko“ — katoliškimi vzgojevalnimi zavodi, ki hočejo „zaslužniti ves mladi slovenski zarod.“ Naševa katoliške zavode za mladinsko vzgojo: „Ta (zadnji) teden se je ustanovil „Dijaški dom“ v Kočevju pod oskrbo usmiljenih sester in v Marijinem domu meščanska šola. S 1. okt. so otvorili tudi v Velikovu „Dijaški dom“ pod vodstvom tamošnjega kanonikata. Solske sestre pa so v Velikovu odprle „Vzgojilišče za deklice“ za vse zavode, gimnazijo, učiteljske, meščansko in ljudsko šolo. Povrh tega so napravile te šolske sestre na svoji pristavi tudi „Oskrbovališče za dečke.“ V Mariboru bodo stanovale gojenke gospodinske šole v samostanu znanih nemškutarskih (!) nun. — Od prej pa imamo že klerikalne Dijaške dome v Kranju, v Ljubljani, v Novem mestu in škofov v Mariboru (dijaško semenišče, v katerem so tudi mnogi gospodje okrog „Nove dobe“ jedli klerikalni kruh! op. ur.), kn.-šk. gimnazijo v St. Vidu (ki je sploh prva slovenska gimnazija in ki je prva dopomogla do slovenskih učnih knjig za gimnazijo; op. ur.), salezijansko gimnazijo pri Ljutomeru, tri klošterska ženska učiteljska in nebroj klošterskih ljudskih šol po celi Sloveniji! Nato pa zatarna: „Tako smo torej takoj v začetku Jugoslavije srečno prijadrili pri mladinski vzgoji pod neomejeno oblast č r n e r o k e. Slovenska javnost, ali te ni strah bodočnosti?“

Nas veseli to priznanje. „Črna roka“ — katoliška Cerkev se res marljivo in živahno zanima za vzgojo in pouk mladine! Toda ne šele v zadnjem času. Pouk in vzgoja mladine je od početka program Cerkev, ki ga je sprejela od svojega Ustanovnika in ga skozi 20 stoletij izvršuje. Od svojega Ustanovnika je dobila naročilo, da oznanjuje njegov zveličavni nauk vsem narodom, vsem stanovom, vsaki starosti. Da je mogla to naročilo Gospodovo izvrševati, je morala ustanavljati šole. Prve čase, dokler se je morala boriti s paganstvom, so bile te šole bolj bogoslovne. A že kmalu je začela mladino poučevati tudi v svetnih vedah. V 8. stoletju je Cerkev imela že organiziran pouk in vzgojo mladine. V župnijskih šolah so poučevali župniki. Razum tega je Cerkev vodila stolne in od 13. stoletja naprej mestne šole. Najbolj pa so slovele samostanske šole. „V šolah je naša rešitev, naša sreča, naša bogastvo in sijaj našega reda“, se pravi v pravilih benediktincev. V 9. stoletju so imeli nekateri samostani po 300 do 500 učencev. Učili so se ne samo veronauk, ampak tudi čitati, pisati, računati, godbo, zvezdoslovje (dasí g. dr. Lotrič misli, da je bila Cerkev velika sovražnica zvezdoslovju). Citali so nele sv. pismo, ampak tudi klasike: Cicerona, Kvintilijana, Ovida, Vergila, Horaca, Svetona, Salusta, Livija, Juvonala, Terenca, Boltija, Platona, Aristotela, Varona, Lukana. Ravno „črni roki“ — samostanom katoliške Cerkev — se moramo zahvaliti, da so nam prepisovali in ohranili klasike in prinesli narodom kulturo.

Tudi vseučilišča je ustanavljala „črna roka“ — katoliška Cerkev. Ze v 12. stoletju. Do reformacije so imela vseučilišča povsem cerkven značaj. Večina vseučilišč ima papeške ustanovne listine, druge pa so vsaj prosile papeža, da potrdi njih ustanovitev. Ne-kateré univerze so bile dotirane večino iz cerkvenih posestev. Vseučilišča je nadzoroval papežev kancler. Vsem starejšim univerzam, tudi tistim, ki jih niso ustanovili neposredno papeži, je bil smoter: pospeševati katoliško vero in vedo. Profesorji so bili dobršen del kleriki. Promocije, inštalacije rektorjev in drugi važni akti na vseučiliških so bile združene s cerkvenimi slavnostmi. Do l. 1506 je bilo samo v Nemčiji 17 vseučilišč, ustanovljenih ali vsaj potrjenih od „črne roke.“

Politični pregled.

Naše Narodno predstavništvo v Beogradu še ni odglašeno, demokratsko socialistična vlada bo čakala z odgoditvijo parlamenta do povratka regenta Aleksandra iz Pariza. Govori se, da se hočejo radikali zopet potegniti za koncentracijski kabinet, kateremu bi naj načeloval Pašič in ta nova vlada bi naj izvršila priprave za volitve.

Regenta Aleksandra, ki se mudi v Parizu je pristrčno sprejel predsednik Francije Poincare.

Jugoslovanska delegacija v Parizu je podpisala mirovno pogodbo z Avstrijo in Bolgarijo. Vprašanje vojne odškodnine, ki je zavlačevalo dosedaj podpis, je rešeno povoljno. Reparacijska komisija je odločila, da se sakaže Srbiji pred ujem na račun vojne odškodnine v znesku 300 milijonov. Vlada v Beogradu je odločila, da dobijo ta predujem srbski državljani, ki so bili oškodovani v vojni. V Srbiji bodo začeli ceniti škodo, katero je napravila svetovna vojna.

Za dvornega maršala v Beogradu bo baje imenovan Savko Grujić, poslanik v Washingtonu. Dosedanji dvorni maršal Jašo Dumjanović bo imenovan za vojnega atašeja v Parizu.

Med Jugoslavijo in Čehoslovaško se je sklenila nova trgovinska pogodba. Čehoslovaška se je zavezala, da nam dobavi 1100 vagonov sladkorja. Ta sladkor bomo plačali s pšenico in sicer za vsak kg sladkorja 3 1/2 kg pšenice. Za 400 vagonov sladkorja zahteva Čehoslovaška za vsak kg 1 kg govejega mesa žive teže. Čehoslovaška bo pa plačevala za vse svoje proizvode, ki jih bo nabavila iz naše kraljevine izvozno carino.

Pri volitvah v Italiji je bilo izvoljenih 66 liberalcev, 130 demokratov, 3 agrarci, 103 katoliških poslancev (prej 24), 150 socijalistov (prej 56) in 54 poslancev združene levice. Nova zbornica je bila otvorjena dne 1. decembra. Za predsednika zbornice je bil izvoljen Orlando. Ko je italijanski kralj stopil v zborniško dvorano, so jo ostentativno zapustili socijalisti. Predsednikom senata je predlagal kralj Tittonija,

Giede D'Annunzija je zahteval naši vladi ameriški admiral na Jadranskem morju, da je vsak D'Annunzijeve nasilen nastop na Reki, v Zadru in Splitu nemogoč. Tudi Clemenceau je opomnil italijanskega ministrskega predsednika Nittija, naj vendar enkrat uredi to D'Annunzijevo zadevo. V soboto so napadli D'Annunzijeve vojniki skladišče francoske orijentske armade na Reki in je izropali. V krvavi borbi je bilo ubitih več francoskih vojakov in mnogo ranjenih. Francoska vlada zahteva, da se zasede Reka s četami francoske orijentske armade. Na Reko je dospela tudi redna italijanska vojska v sporazumu z D'Annunzijem.

Na Francoskem so bili poraženi pri volitvah socijalni demokratje, zmagali so nacionalisti.

V Belgiji so dobili katoličani 73 mandatov, socijalisti 70 in liberalci 34.

Na Madžarskem je moral na pritisk entente odstopiti ministrski predsednik Friedrich, na njegovo mesto je stopil bivši naučni minister Huszar. Ogrski admiral Hertz hodi po Madžarski in poziva delavstvo na izdelovanje municije in na vojno s sosednimi državami. Čehoslovaška je že odposlala nekaj divizij na madžarsko mejo. Razmerje med Ogrsko in Jugoslavijo tudi ni preveč prijazno radi madžarskih vpadov v Prekmurje, ki se bodo gotovo ponavljali.

Avstrija na robu propada. Nemec je bahav in ne toži rad čez svojo bedo. Sedaj so pa vsi nemški listi dvignili v resnici pretresujoč krik, ki izvira naravnost iz obupa. Povdarjajo naravnost, da se nahaja njihova država pred popolnim polomom. Nemška krona pada z dne na dan. Sedaj je vredna samo še nekaj vinarjev, v trenutku, ko to pišemo, gotovo ne več, kot štiri vinarje. Labko bi zračunali dneve, ko bo njena vrednost padla na ničlo. Hrane ni in je ne morejo dobiti od nikoder. Posamezne dežele ne marajo ali nočejo Dunaju pošiljati živil. Dolenja Avstrija, ki je Dunaju najbližja in z njim najbolj zvezana, je dala 29 odstotkov predpisane množine. Nekateré dežele niso dale skoraj nič. Prodali so vse, kar je bilo mogoče prodati, celo umetnine iz muzejev in preproge iz cesarske palače, a kaj, ko taka prodaja zaleže samo, se za nekaj dni podaljša stradanje. Po tih mestih so izbruhnili nemiri vsled lakote hujše je bilo v Innsbuku, kjer so tolpe rjale in plenile po celem mestu in so se morali priti italijanski vojniki in nastopiti množični streljanjem in z bajoneti. kancler Renner se je naglo odpeljal v sit pomoči. — Ali jih bo pod pritiskom razmer srečala slednič pamet, da bo kako potrebno je zanje dobro sosedstvo. Da se pa tako dobro sosedstvo ne bo bito potegnjena meja tako, da se mu kar mu gre z narodnostjo.

Delavci se takoj sprejmejo v tovarni usnja Herman Berg. 1760

Učence se sprejme pri g. Nerat, čevljarji mojster, Maribor, Koroška c. 18. 1757

Sveže zagorsko apno se dobi pri tvrdki C. Pickel, Maribor, Volksgartenstr. 27. 1762

11 sodov 56—300 l, ena kad zelje ena stružna miza (Hobelbank) je na prodaj pri Gabrijelu Kuhar, Gaswerkstrasse 1, Maribor. 1758

4 dobre vinske sode od 1100 l do 1600 l vsebine se prodajo. Mozartova cesta 59, Maribor. 1755

Velika kad za zelje se prodaja v Mozartovi cesti 59, Maribor. 1756

Drva bukova in mehka, ob lepi trdi cesti prodaja Srnec Josip, Rošpoh št. 50 pri Mariboru. 1759

Proda se posestvo, pripravno za obrtnike ali umirovaljence, obstoja iz dobro ohranjenega hišnega poslopja z gostilno, novega gospodarskega poslopja, 3 njive, vinograda z okrog 3000 najboljšimi ameriškimi cep. trtami, sadonosnika, kateri donese do 45 hl sadjevca, ter starega bukovega gozda, ki meri okrog 5 oralov. Cena je 65.000 K, plačati je ob kupu vsaj polovico, na drugo se lahko počaka. Posestvo leži v kotu dveh okrajnih cest, četrt ure od cerkve, do postaje Hoče ali v Ptuj ali v Maribor je 10 km. — Natančno se izve pri posestnici Mariji Ferenc, Sv. Barbara pri Mariboru. 1761

Mlade svinje za rejo, so na prodaj Dubač ulica 4, Maribor. 1765

Trgovski učence se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom v Mariboru, Bismarkova ulica 17. 1763

Kupi se en otroški in ročni dvokolesni voziček v dobrem stanju. Maribor, Bismarkova ulica 17.

Izgubili je listnico z dokumenti v Mariboru dne 17. sept. Emil Brišar. Kdor bi jo našel, naj jo pošlje proti dobri nagradi na upravo. 1768

V Kozjem je na prodaj nova zidana jednodostropna hiša s 5 stanovanji, obširnimi dvoriščem, drvarnico in velikim vrtom. Ponudbe je nasloviti na Posojilnico v Kozjem. 1777

Nov zimski kostum se prodaja v Mariboru, Tržaška cesta 11, prvo nadstropje na desno. 1772

Hiša na prodaj v Pobrežju pri Mariboru, Quergasse št. 2 pri mestnem pokopališču. 1773

Dobrodoša gostilna

v bližini Maribora se odda na račun. Vpraša se v upravnistvu. 1774

Pliš-suknjica, črna, za 10—12 letnega dekleta, nova, se prodaja za 400 kron. Naslov: Stržina, Pobrežje, Cesta na Brezje št. 16.

Prodajalka išče službe v trgovini z mešanim blagom. Stanovanje in hrana v hiši. Penudbe na M. G. Bistrica pri Mariboru, poste restante. 1769

Poslovedja

za vodstvo kmetijske zadruge, katera vzdržuje trgovino z mešanim blagom, manufakturo in poljskimi pridelki se išče. Ponudbe na Zadruga Sevezo v Mariboru, Šilerjeva c. 10. 1778

E. klinični asistent in operater na Dunaju

dr. Janko Dernovšek

ordinira za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni od 2. do 4. ure.

Maribor, Pfarhofg. 2, II. nadstrop.

Potrebujete trpežne čevlje?

Oglejte si zalogo pri

AKOB LAH :: MARIBOR,
Glavni trg 2. 1771

obite zanesljivo močne, na roko izdelane moške, ženske, deške in dekliške čevlje po najnižji ceni, elegant, blaga, trpežnih torbic, potnih košar.

Prosi širite naše liste!

Odvetnik dr. Franjo Šalamun

naznanja, da je otvoril

odvetniško pisarno v Ptuj, Minoritski trg št. 5. I. nadstropje

in uraduje skupno z

Odvetnikom dr. Matej Senča-rjem

v prejšnji pisarni dr. Plachki. 1776

Konces zastavljalnica v Mariboru.

Dne 15. januarja 1920 predpoldne ob 9. uri se začne

licitacija zastavljenih predmetov

in se bodo prodali

efekti zastavljeni predmeti št. 22250 do 25800
dragocenosti zastavljeni predmeti št. 47620 do 52940
vrednostni papirji št. 5457 do 5638
kateri niso bili do 12. januarja 1920 prepisani ali rešeni iz zastave 1775

Dne 13. in 14. januarja je zavod zaprt za vsak zasebni promet.

Naglavni robei, barhenti za obleke sukna, šifone, črn klot, vse vrste krtač, britve, glavnike, toaletno milo, krema in vaselin-mast za čevlje itd. po najnižjih cenah pri

Alojzij Gnušek,
kcm. skladišče v Mariboru, Glavni trg

Oznanilo „Union-Propagande“, Maribor. Oddelek za oglase.

Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru

naznanja

da je prešel I. Marburger Wach- und Schliessanstalt v prijaznem sporazumu iz rok gosp. Rich. Frizzi-ja v roke gospoda Dragotina Roglič.

Pri tej priliki naznanjamo tudi, da se zavod reorganizira na moderni podlagi, proseč vse stare naročnike in p. n. interese za nadaljno zaupanje in naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem

Zavod za straženje in zaklepanje v MARIBORU,
Lastnik Dragotin Roglič. 1770

Oznanila Union-Propagande, Maribor, Gosp. ul. 25.

Barva Kemično čisti vsakovrstno blago. 1695—438—208 obleke

Pere in svetlolika

ovratnike, zapestnice in srajce.

Tovarna JOS. REICH,

MARIBOR, Gosposka ulica št. 38.

Poštna naročila se izvršujejo točno.

Loj, mast, olje,

in surovi loj kupi vsako množino za najvišjo dnevno ceno:

Prva mariborska tovarna za milo v Mariboru,

telefon 47, brzojavni naslov: Milana. Prosi se ponudbe z vzorci. 1739

Sovenski slaščičar MILAN KOSER: MARIBOR

Grajski trg

se priporoča cenjenemu občinstvu v poset in za naročila finega in navadnega peciva in slaščic za gostije in domače potrebe. 1650

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POSOJILNICA

P. Z. Z. N. Z.

V MARIBORU, STOLNA ULICA 6

Obrestuje hranilne vloge po 3 odstot.

Daje posojila pod ugodnimi pogoji na vknjižbo, poroštvo in zastavo ::

Pojasnila daje vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne

Uradne ure sredo in četrtek od 9. do 12. ure, v soboto od 8. do 12. ure

Prva jugoslovanska tovarna za poljedelske stroje, stavbeno in umetno ključavničarstvo, mehanična delavnica za kolesa in avtomobile

FRANJO FARIČ

Maribor, Ko oška cesta 19

Specialiteta:

Izdelovanje peči za kemikalije, motorjev na bencin in olje, finih železnih in končenih štedilnikov, železnih ograj, instalacija plina in vodovodov.

Popravilnica

vsakovrstnih strojev, spojevanje strtega litega železa ter sploh vsa v to stroko spadajoča dela.

Vlivanje železa in medenine v lastni tovarni. — Kupim staro železo! — Lastni inženirji za izdelovanje narisov v tovarni. 1514—293

Glavna zaloga: Koroška cesta 19.

Najnovejše!

Sv. Evangelji in Dejanje apostolov

je knjiga, kakor je Sloveuci dozdej še niso imeli. Obsega cele evangelje in dejanje apostolov z razlago. Oblika molitvenika lična. Vezava prikupljiva. Cena s poštnino vred K 6'90. :: Naroči se v

tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Slovenci! Sežite po znameniti knjigi!

Raznašalci

za naše liste se sprejmejo proti dobremu za služku. Cirilova tiskarna.

Habsburški nadvojvodi postali brezdomovinci. Avstrija je izgnala vse bivše nadvojvode habsburške iz svoje države. Ostal je menda samo Salvator, ki pa se je odpovedal vsem svojim pravicam. Z veliko slavo so prišli nekoč Habsburgovci v Avstrijo. Prvi praded Rudolf je prišel v škrlatnem plašču nemškega cesarja, premagal s pomočjo izdajstva slavnega češkega kralja Otokarja in ustanovil svojo „hišno moč“ na Dunaju. Od tu so mnogokrat odločali usodo cele Evrope in celo Amerike. Sedaj so izginili brez časti in slave v svojo švabsko pradomovino, odkoder so prišli.

Poljski je prisodil vrhovni svet zapadno Galicijo in ta država bo pričela po naročilu entante z ofenzivo proti boljševiški Rusiji. Pričakujejo od poljske strani, da bosta Moskva in Petrograd že v treh tednih v rokah Poljakov. Rusko sovjetsko sodišče je obsodilo na smrt morilca ruskega carja Jakontova. Obsodba se je že izvršila. Preiskave so uvedene proti vsem poštnim udeležencem pri umoru. Obsodba je zadela samo Jabrutova, drugi so bili oproščeni, ker so sodelovali pri usmrtni le prisiljenec.

Bolgarija je podpisala mirovno pogodbo 27. novembra.

Turčijo so djali v Parizu pod nadzorstvo in ukrenili, da ostane turški sultan v Carigradu.

Ameriški delegati na mirovni konferenci v Parizu med njimi glavna Kolk in Withe so odpotovali iz Evrope v Zedinjene države.

Črnogorec in bivši kralj Nikita je pobegnul po podpisu mirovne pogodbe od strani Jugoslavije iz Francoske v Italijo. Nikita upa, da bo začela Italija vojaško akcijo pri Črnigori.

Tedenske novice

Našim dopisnikom. Vse naše cenjene dopisnike vabimo zopet v naš delokrog. Prosimo za razna poročila, novice in dopise, da bodo naši listi zopet zanimivo, podučno in zabavno ustrezali željam in zahtevam naših cenjenih naročnikov.

Dr. Srečko Lajnšič je zopet prevzel vodstvo okraj. glavarstva v Mariboru. Civilni komisariat v Prekmurju je poverjen dr. Berbuču. Ljudstvo mariborskega okraja se veseli, da se je vrnil kot vodja glavarstva mož, ki si je stekel velike zasluge za okraj, posebno ob preobratu.

Nečuvno postopanje mariborskega magistrata proti kmetom — špeharjem, Preteklo soboto, 6. decembra je mariborski magistrat zaplenil nekaterim špeharjem — kmetom večje množine špeha, ker so za kilogram zahtevali 40 K. Magistrat je še obsodil špeharje na občutno denarno globo in zaporno kazen. To postopanje liberalnih gospodov magistratnih uradnikov označuje, kako hoče liberalna gospoda gospodovati nad slovenskim kmetom. Dasiravno nimamo v naši državi maksimalnih cen za špeh, vendar si drznejo liberalni uradniki kaznovati kmeta, ki je pripeljal za mestno prebivalstvo špeh in meso na trg, hudo kaznovati, ker je prodajal špeh po 40 K kilogram. Slov. Kmečka Zveza se je proti temu nečuvnemu postopanju pritožila na pristojne oblasti.

Kmetijska podružnica za Maribor in okolico. Galice in žvepla odslej ne bo več preskrboval okrajni zastop, ampak kmetijska podružnica, ki te stvari dobiva od svoje centrale v Ljubljani. Vrhu tega bode podružnica oddajala živinsko sol, močna krmila, semenski krompir, umetna gnojila i. dr. A vse seveda le svojim udom. Za to je vsakemu kmetovalcu in vinogradniku, bivajočemu v Mariboru ali okolici, nujno priporočati, da pristopi h kmetijski podružnici Maribor in okoliš, in sicer nemudoma, gotovo pa še pred novim letom, da centrala ve, za koliko iztisov Kmetovalca, izvrstnega strokovnega lista, ki ga bo vsak ud podružnice dobival brezplačno, ji je skrbeti. Udnina za leto 1920 iznaša 16 K, prijave sprejema blagajnik g. Karol Flucher, Schillerjeva cesta 8. Baš sedaj izdaja podružnica prge, kg 75 vin. Nakaznice izdaja in denar sprejema g. nadučitelj krčevinske šole, blago pa leži v skladišču g. Scherbauma, Tegetthoffova cesta, blizu nekdanje mitnice.

Javno predavanje. V nedeljo, dne 14. t. m., priredi Slovanska Čitalnica v Mariboru ob 10. uri predpoldne v mali dvorani Narodnega doma javno predavanje. Predaval bo g. dr. Fr. Kovačič o

svojih utisih v Parizu pri mirovni konferenci. Vstop prost. Pričakuje se velika udeležba.

Predavanje. V petek ob pol 20. uri predava dr. Jeraj v dvorani JSZ (Flosarska ulica). Pri dite!

Repertoire mestnega gledališča: V četrtek, dne 11. t. m.: „V Ljubljano jo dajmo!“ in „Brat Sokol“, začetek ob 19. uri. V soboto, dne 13.: „Snegulčica“ A 14, začetek ob 18. uri. V nedeljo, dne 14., popoldne ljudska predstava: „Tat“, zvečer: „Veseli dan ali Matiček se ženi“, popoldne začetek ob pol 15. uri, zvečer začetek: ob pol 20. uri. Izven abonementa.

Prostovoljna požarna bramba na Pobrežju pri Mariboru priredi na Silvestrovo zvečer v vrtnem salonu Rojkove gostilne na Spodnjem Pobrežju veselico z plesom. Začetek ob 7. (19.) uri zvečer. Vstopnina 2 K za osebo.

Izobraževalni tečaj je priredila Slov. Kmečka Zveza za svoje zaupnike, organizatorje in agitatorje mariborskega okrožja dne 26. in 27. novembra v Mariboru. Udeležilo se ga je 150 mladeničev in mož iz vseh okrajev, večje število celo iz Prekmurja. Predavali so: dr. Hohnjec, dr. Leskovar, Pušenjak, dr. Jeraj, Ev. Vračko, Fr. Bratušek, Komlanec in Žebot. Enaki enodnevni tečaji se bodo vršili prihodnje mesece po vseh okrajih mariborskega in celjskega okrožja.

Naši shodi. Slov. Kmečka Zveza je priredila zadnja dva meseca po celem Slov. Štajerju nad 50 shodov. Radi malega prostora nam danes ni mogoče opisati vsa ta zborovanja. Omenimo le, da je sad teh shodov zelo lep. Naše dobro ljudstvo je kljub hujskarijam agitatorjev lažikmetijske „Samostojne“ in njih zaveznikov liberalcev in socialistov, ostalo zvesto zastavi Kmečke Zveze. V Samostojni se zbirajo le nezadovoljni častihlepneži, nemškutarji, kmečki liberalci, šnopsarji in ljudje enake baže. Naše krajevne organizacije so upeljane skoro že po vseh župnijah, imamo mogočen zbor zaupnikov, in kmalu bo razvita organizacija Kmečke Zveze do zadnje gorske vasi. Kjer želijo shoda, naj takoj pišejo tajništvu Kmečke Zveze v Mariboru (Cirilova tiskarna).

Tobačne cene je zvišala vlada v avstrijski republiki za 200% pri slabih in za 300% pri boljših todačnih izdelkih. Po tem avstrijskem ključu so se zvišale cene tobaku tudi pri nas v Jugoslaviji.

25letnica „Celjskega pevskega društva.“ Letos obhaja „Celjsko pevsko društvo“ 25letnico svojega obstoja. V ta namen se je vršila dne 14. t. m. svečana akademija s petjem in godbo.

Pri poštnem uradu Ledenice, politični okraj Borovlje na Koroškem, se je otvorila brzojavna postaja z omejeno dnevno službo.

Papež za vojne vjetnike. Na Francoskem se nahaja še na stotisoče nemških vojnih vjetnikov. Francozi jih vkljub sklenjenemu miru ne puste domov z izgovorom, da so Nemci po mirovni pogodbi dolžni popraviti na Francoskem poškodovane kraje. Torej naj pošljejo drugih delavcev, ako hočejo dobiti vjetnike domov. Papež je že ponovno nastopil za te reveže in je sedaj zopet storil odločne korake, da bi jih Francozi vsaj do božičnih praznikov poslali domov.

Naši Orli. Od 6. do 9. t. m. se je vršil v Mariboru štiridnevni voditeljski tečaj. Prišlo je toliko udeležencev, da je v telovadnici bilo komaj dovolj prostora. Z največjo vnemo so se udeleževali telovadbe, katero je vodil Zvezin telovadni učitelj br. France Pavlin z veliko počrtvovalnostjo. Organizatorična predavanja so pri tem tečaju stopila bolj v ozadje. Obravnavala so se v prvi vrsti vprašanja, kako ustanavljati in voditi odseke. Poročal je br. J. Stabej, poročevalec za Mariborsko okrožje. Udeleženci so prisostovali akademiji Mariborskih Orlov in Orlic v nedeljo. V nedeljo zvečer se je vršil zanimiv fantovski večer, kjer se je razpravljalo zlasti o orlovskih prireditvah. V ponedeljek so udeleženci tečaja večinoma skupno z Mariborskimi Orli in Orlicami pristopili v stolnici k sv. obhajilu in tako v smislu povelja Orlovске Zveze proslavili Marijin praznik. V torek se je vršil okr. obč. zbor. Ob tej priliki se je preveliko mariborsko orlovsko okrožje razdelilo na tri okrožja. Popoldne se

je tečaj zaključil. — Mariborska odseka Orlov in Orlic sta v ponedeljek priredila lepo uspelo telovadno akademijo. V hitrem teku je sledila slika za sliko. Občinstvo se je ogrelo ob pogledu na cvet naše mladine, ki je pokazala, da se da z vztrajnim delom v kratkem času doseči lep uspeh. Bog živi našo krepko in navdušeno mladino!

V Prekmurju.

Čitalnica v Murški Soboti. V Murški Soboti se je ustanovila dne 5. decembra t. l. prva prekmurska slovenska čitalnica v prostorih prejšnjega madjarskega kazina. Predsednikom je izvoljen g. živinozdravnik dr. Javornik, podpredsednikom pa g. gimn. ravnatelj Bračko.

Šole v Prekmurju. Otvorjena je še samo državna gimnazija v Murški Soboti. Drugih šol še vedno ni. Za ljudske šole je sprejetih od prekmurskega učiteljstva okoli 40 učiteljev in 15 učiteljic. Drugi pridejo iz Slovenije. Za otvoritev šol je poslan v Murško Sobotu g. nadzornik Jurko. Upamo, da se vendar kmalu odprejo potrebne šole.

Dolnja Lendava. Tu je zdaj popolen mir. Da smo odbili madjarski napad, za to imajo največ zasluge srbski novinci. Komaj so zvedeli o napadu, so hiteli s svojimi strojnimi na strehe in cerkveni stolp ter v hipu ukrotili madjarske tolpe, ki so se takoj umaknile. Napad je bil pripravljen na celi črti Kobilje—Pinice.

Za Prekmurje, katero smo na entantino povelje zasedli, se je otvorila v Murški Soboti državna gimnazija, ki ima silno važen pomen skrbeti, da se čimprej vzgoji prepotrebni domači izšolani naraščaj. Vsa važnejša mesta so bila do sedaj zasedena od Madžarov, madžaronov ali židov, ki so ubogo slovensko ljudstvo izžemali, kolikor so ga mogli. V prvi gimn. razred je vkljub pritisku od strani raznih madžarskih in madžaronov mogotcev, ki bi radi uničili naše šolstvo, vpisanih 36 dijakov; skoro vsi so zelo revni in gotovo je, da ne bodo mogli obiskati gimnazije, ako ne pride kmalu izdatna pomoč. Da omogočimo saj temu številu dijaštva redno priti k pouku, hočemo otvoriti dijaško kuhinjo, kjer bi dobivali dijaki saj tečno kosilo in po možnosti tudi stanovanje, nadalje podporno društvo, ki bi jih preskrbelo s potrebnimi knjigami in učili, obleko, obuvalom itd. Da pa moremo doseči svoj namen, zato bo treba veliko denarnih sredstev. Obračamo se torej na vsa društva in blagočuteča srca v vsej naši širni domovini naj nas blagohotno podpirajo v našem prizadevanju ter nam naklonijo čim večje denarne podpore v prid revnega prekmurskega dijaštva. Vsem dobrotnikom je zagotovljena globoka hvaležnost dobrega, a revnega prekmurskega prebivalstva, ki je toliko pretrpelo pod tujim jarmom. Darovi naj se blagovolijo pošiljati na: Ravnateljstvo državne gimnazije v Murški Soboti. — Prekmurje.

Dopisi.

Št. Peter niže Maribora. Kot pristaši Samostojne so se udeležili pod vodstvom gospoda šafarja Žnuderla nedeljskega shoda ti-le: bivši Mahrov oskrbnik Lipovšek, grušovski Thaler in sodar Žumer, ki je ob koncu shoda rekel, da so Šentpeterčani zabiti. To so junaki-korenjaki!

Št. Lenart v Sl. gor. V hiši Posojilnice se je naselil odvetnik dr. Andrej Veble. Nov odvetnik je odločno katoliško-narodnega prepričanja.

Jarenina. Pri nas so prišli razun nekaterih mož že vsi zapeljani kmetje do spoznanja, da jih „Samostojna“ vodi samo za nos, da ta stranka ni kmetška, ampak podružnica stranke liberalne gospode in vojnih dobičkarjev. Za Mermoljo se še držijo samo taki, ki bi radi nekaj postali in — nemškutarski poglavarji. Pri Kmetijski podružnici smo kmetje Mermolji prezeli zvezde predsednika, ter izvolili domačina Supaniča na njegovo mesto. Mermolja je na Pesnici ustanovil akcijsko družbo, ki pod njegovim vodstvom dela pri trgovini mastne dobičke. Mermolja skrbi za svojo lastno „samostojnost“. Mi Jareninčani smo „Samostojno“ ljubezen do kmeta že spoznali, bratje spoznajte jo še drugod in poženite te zgagarje proč!